

Szerkesztőségi iroda:
Nagybecskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.
Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.
Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:
Egész évre — — — — 24 kor.
Félévre — — — — 12 .
Negyedévre — — — — 6 .
Egy hóra — — — — 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknban.

Megjelenik
vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1906.

XXXV. évfolyam. 30. szám.

Szerda, február 7.

Koalíciós engedékenység.

— február 7.

A koalíció váltig azt hirdette és hirdeti ma is, hogy ő elment az engedékenység legvégső határáig.

Mivel pedig ő ezt olyan makacsul hangoztatja, szükséges mérlegelni, hogy miben áll ez a koalíciós engedékenység.

Mindenekelőtt a katonai kérdéstről essék szó. Azt a vezérő-bizottság tüntető nyomatékkal hangsúlyozza, hogy programjának katonai részét elvileg fentartja, sőt kifejezetten kéri is a koronát, hogy deklarációt tessen, melyben álláspontjához való ragaszkodását hirdethesse.

Am a koalíció azt állítja, hogy ha elvileg nem is tesz koncessziót, gyakorlatilag számol a korona álláspontjával. Így van-e valójában? Bárki megállapíthatja, hogy a koalíció sem elvileg, sem pedig gyakorlatilag a koronának egyetlen aggályát, álláspontját egyetlen részletet sem honorálja. Mert miről van szó? A király ma éppen úgy, mint a válság kezdete óta mindenkor, azt az álláspontot vallja, hogy a vezénylet és szolgálat nyelvén megállapítása az 1867: XII. t. c. 11-ik szakaszának harmincyolc esztendőes egyértelmű interpretálása alapján az ő alkotmányos felségjogát képezi és éppen azért, mert ilyen e jognak jellege, mindennemű nyelvi változtatás csak a két faktornak, az országgyűlésnek és a koronának összhangzó akaratnyilvánítása alapján volna eszközölhető.

Mit jelent ez? Jelenti azt, hogy a fennálló törvény szerint a felségjog mikénti gyakorlása tekintetében a korona eddig elfoglalt álláspontja a változó országgyűlési többségek által a korona hozzájárulása nélkül meg nem változtatható. És mit mond ezzel szemben a koalíció? Távol áll tőle nemcsak ez álláspontnak elvi honorálása, de a kérdésnek bármínő gyakorlati kikapcsolása is. „Függővé tesszük ezt a

követelést a nemzet újabb akaratnyilvánításától, melyet a kellő alapon előkészíteni a kormánynak sürgős feladata lesz.“ Így intézi el a kérdést a koalíció válasza, mert abból indul ki, hogy „ő felsége kételyt táplál az 1905-iki választásoknál megnyitult nemzeti akarat valódi értelme, teljessége és állandósága iránt.“

Nyugodtan le lehet vonni a konkluziót, hogy a koalíció a nyelvkérdésben semmi néven nevezendő engedékenységet nem tanusított, mert a halasztással semmit sem kockáztat, a mikor ezt a halasztást maga is rövidnek jelzi, hangoztatván, hogy a szája-ize szerint meghozandó választási törvény alapján sürgősen appellálna a választókra.

E mellett a vezérek már eleve kijelentik, hogy belügyi téren a legteljesebb mértékben igénybe venni szándékoznak a király által is elismert cselekvési szabadságot, sejtetik, hogy gondjuk lesz alkotmánybiztosítékaink és önkormányzati intézményeink megerősítésére. Am katonai téren csak a rendes ujoncjutalék és a mai keretben mozgó hadügyi költség meg-szavazását helyezik kilátásba. Ime, így fest közelről a koalíció által kontemplált „tisztességes kibontakozás.“

De a többi kérdésben sem találkozni a legparányibb engedékenységgel sem.

1. A cimer- és jelvénykérdésben a felség által proponált megoldási módozatát a vezérő-bizottság, mint közjogi szempontból elfogadhatatlant, minden bővebb indokolás nélkül, kereken visszautasítja.

2. A gazdasági kérdéseknek a felség által proponált és a vámpolitikai konstelláció által egy dűl indokolt, egyedül lehetséges megoldását szintén visszautasítja. E helyett a vezérek ezen a ponton ellen-propozíciókkal járulnak a felség elé. Fantasztikus, gyakorlatilag képtelen és lehetetlen proposíciókkal, melyek e mellett még megvalósulásuk esetén sem hoznának semmi előnyt az ország gazdaságára.

Mindezekből pedig következik első sorban is az, hogy a tényeknek meghamisítása foglaltatik a történetek olyan feltüntetésében, mintha a király utasította volna vissza a vezérő-bizottság előterjesztéseit. Az történt, hogy a király izenetet küldött a vezérő-bizottságnak, hogy a korona által proponált feltételek mellett kormányt alakítson. Andrassy Gyula gróf megvitte a választ a koronának és a korona ugy találta, hogy a vezérő-bizottság az ő feltételeit az egész vonalon, valamennyi pontjában, minden részletében visszautasította.

Érthető, hogy a koalíció törekvéseivel rokonszenvező ember helyeselve a vezérő-bizottság legutolsó előterjesztését, de hogy azokban a követeléseknek bármínemű le-szállítását találja, azt alig lehet elképzelni. Ilyenformán tiszta ámitás, hogy a koalíció komolyan törekedne a békére és a koalíciót éri minden felelősség az országra váró esetleges további megpróbáltatásért.

HIREK.

Tájékoztató.

A gózfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2 órától 1/2-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap déliben gózfürdő szabad-fürdő egész nap nyitva marad.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület olvasóhelyisége (Váraljai-utca 9. sz.). Nyitva mindennap délután 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon délután 2 órától este 10-ig.

Február 11. Önkéntes tűzoltók közgyűlése.

Február 12. Közig. bizottság ülése.

Február 15. Közegészségi bizottság ülése.

— A közig. bizottság ülése. Torontálvármegye közig. bizottsága február 12-ikén hétfőn délelőtt fel 10 órakor tartja rendes havi ülést.

— Uj anyakönyvvezetők. A belügyminiszter Torontálvármegyében Traudaffy Sándor helyettes körjegyzőt a pardi anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezetővé, Wild Peter helyettes segéd-

A „TORONTÁL“ tárcája.

Kiss Ernő megesküszik a magyar alkotmányra.

(Adatok Kiss Ernő életrajzához.)

— A „Torontál“ eredeti tárcája. —

Közlő: Hegedűs János.

Az 1848. évi III. t. c. által létesített független felelős magyar miniszteriumnak egyik lényeges, de mindenesetre legfontosabb és legkényesebb feladata volt az új alapra fektetett Magyarországon a hadsereg kérdésének rendezése.

Május 7-én rendelkezik a koronás király, hogy: „az országban levő magyar katonaság ezentulra minden adandó parancsokat és rendeleteket illetékes magyar miniszteriumától fogja venni, a melyhez is valamennyi hivatalos jelentések intézendők. A törvény (III. t. c. 6. és 8. §-ai) a katonai határvédelmekre is alkalmazandó lesz.“

Majd kimondatik és felhivatnak a katonai hatóságok, hogy a hadseregnek azon magyar részei, melyek külföldön vannak, térjenek haza, és hogy a hadseregnek még azon külföldi legénységéből álló része is, mely az ország területén belől állomásozik, a magyar alkotmányra az esküt tegye le.

Mindezen intézkedéseknek azonban vajmi kevés fogadata lett, hajótörést szenvedett ez azon armány miatt, a melyre nézve Deák Ferenc mondotta, hogy az 1848-iki nagy eseményeket nem az akkori törvények születték, (amelyek nélkül különben a kor igényei s a fejlődő eszmék hatalma a magyar alkotmányt rég elsöpörte volna) hanem azok armányai, akik e törvények következtében elvesztették illetéktelen befolyásukat

Magyarország kormányára s akkor vissza akarták nyerni azt a hatalmukat.) Ezen armánynak voltak segédeszközei azok az önálló hadparancsnokok is, kik alatt saját véreink is állottak, sőt a későbbi napokban ellenünk harcolni is kénytelenítették.

Hasztalan volt István nádor felhívása is.)

Voltak ugyan kivételek is, de kevesek; de ezek a kivételek azután fényes tanujelét is adták a törvényes király iránti engedelmességnek és a hazaszeretetének.

Hrabovszky báró, majd Blagoevics tábornokok tettei; a nádor- és Württemberg-husárok hazaszeretése mellett nem kisebb Kiss Ernőnek 1848 augusztus 2-án összes parancsnoksága alatt levő csapatokkal Nagybecskereken a magyar alkotmányra letét esküje sem.

Nem tagadható, hogy Kiss Ernő is, aki az osztrák katonai szellemet szívta magába, jó ideig habozott elhatározásában, de hogy mégsem hajlott sem a bécsi hadügyér, sem a temesvári hadtestparancsnok hol kéri, hol parancsoló szavára, melylyel őt a császári zászlóhoz és a temesvári helyőrséghez való csatlakozásra szólította fel: ezt egyedül az ő rendtellen hazafi jellemének kell betudni.

Az pedig, hogy csak augusztus havában tette le hűségesküjét, abban leli magyarázatát, mivel ő a márciusi napok után mindjárt aktívba szólított egyrészt, másrészt pedig nem lévén önálló parancsnok: seregével nem rendelkezett szabadon.

Midőn azonban Barchold kinevezésével a déli hadsereg bánati részének önálló parancsnoka

1) Szilágyi idm. X k. 68. lap.
2) Gracza id. m. I. k. 352. lap.

lett (július 8-án) és a közben mindig inkább igénybe vett ébren és készenléte megengedte, egy percre sem habozott, hogy hazája és királyi parancsának engedelmeskedjék s a hűségesküt letegye. 1848-ik évben városunk főterének nem ez a képe volt a mi ma van. A mai templom helyén egy régi rozoga templom volt az 1830-iki nagy tűzvész romjaival. A parochus laka is meg volt viselve. A Bauer-ház helyén, nemkülönben a mai Fő- (Hunyadi)-utca elején régi török viskókban még nyomorultabb, piszkos bazárok: zsidó- és cincárkereskedőkkel. Városházánk ugyan épp azon helyen volt, de csak a mai a piac és Fő-utcára szögeltő része volt meg; a gimnázium felé nyuló részén s a gimnázium templom és iskola helyén ronda istállók állottak.

A mai díszes, félmillió megveháza helyén, lejjebb a Pest-szálloda felé állott a régi megyeháza a századokkal azelőtt fennállott becskereki vár egyes maradákaival, ezáltal az Aradai-utca (jobban mondva Bonnaz-utca) torkolata annál szélesebb volt mert a mai iskolaépület sem állott ott, hanem ennek helyén beljebb, körülből a mai nép- és polgári iskola telek középpontján volt a kincstári kamarai magtár, mely egykor évekkel előbb a Ferenc Károly ezredbeli gyalogosoknak szolgált laktanyául.)

A „Magyar király“ vendéglő már akkor is csaknem mai képében fennállott; ellenben a Rózsa-szálloda helyén egy régi alacsony, szintén rozoga épület volt azon kinézésével, amilyen Mercei gróf 1700-as évbeli tartózkodása idejében volt. A pénzügyi palota helyén pedig azon sárga kincstári alacsony épületek voltak, melyeket a pénzügyi palota építésekor romboltak le.

3) Praesidialia 1123. pont.

jegyzőt a tóbai, Weinhardt József segédjegyzőt pedig a zichyfalvi anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető-helyettesekké nevezte ki teljes hatáskörrel.

— **Tanácsülés.** A városi tanács ma délelőtt 11 órakor ülést tartott, a melyen folyó ügyeket tárgyaltak.

— **A szegedi táblai elnök távozása.** Mint Szegedről jelentik dr. Fabiny Ferenc, az ottani kir. ítélőtábla elnöke díszes pozíciójából távozni készül és legközelebb nyugdíjazását fogja kérni az igazságügyi kormánytól. Fabiny a Pesti Hazai Első Takarékpénztár jogügyi igazgatója lesz.

— **Esküvő.** Tegnapelőtt esküdött örök hűséget a helybeli anyakönyvi hivatalban Kreselits László hajóskapitány, Kreselits Márk polgármesternek fia, Greskovits Ilonka urhölgynek.

— **Az államvasutak reformja.** A kereskedelemügyi miniszteriumban, mint illetékes helyről jelentik, nemsokára befejeződnek a vasutági reform tárgyában tartott szaktanácskozások. A tárgyalások eredményét, valamint az üzletvezetőségi reorganizációt az összes üzletvezetők részvételével Ludvigh Gyula elnökgazdát elnöklete alatt tartott központi értekezlet már megvitatta. Az új szervezés legközelebről és a legbehatóbban az osztálymérnökségeket, valamint a forgalmi mérnökségeket és főleg a jelenleg centralizálva kezelt forgalmi és kereskedelmi szakosztályokat érinti.

— **Pusztul a fehér világ.** A januári szép telet ugyancsak pocékká teszi a február. Már napok óta fogyasztja a langyos levegő a szép fehér leplet mindenről, de a mai nap ugylátszik egészen tönkre teszi a tél fehér poézisét. Reggel óta szakad ugyanis az eső s az utcák kis pocétaiból valóságos tavak keletkeznek, füszerve bokaig érő piszkos sárral. A fehér hólepel valami csuf barna tömeggé vált s ha így tart tovább az idő, nyoma se lesz a téli fehérségnek. Elvégre szívesen nélkülözzük már a fehér világot, csak aztán a tavasszal ne legyen benne részünk.

— **Gomb a perselyben.** Vettük a következő sorokat: A burasztaltársaságnak „Szegény iskolagyermek felruházására” szolgáló perselyébe a megtartott bursztály alkalmával egy ismeretlen ur gombot dobott. Miután a gombhoz tartozó gyermeknadrág — feledékenységéből — hiányzik, felkerjük ezután, hogy mulasztását pótolva, azon szerencsében részesülhessen, hogy jótékony adományát nyilvánosan nyugtathassuk Tisztelettel a Burasztaltársaság.

— **Két gyermek tü-halála.** Borzalmas halált halt Szegeden két kis gyermek. Az ottani Alsóvárosban lakik ugyanis Kovács János és a felesége. Az ember kora reggel munkára ment, a felesége pedig otthon maradt két kis gyermekükkel, a hat éves Ferencel és a két éves Ilonával. Kovács Jánosné reggel kenyérsütéshez látott. Azonban nem volt meg a hozzávalója. A két gyermeket tehát bezárta a szobába s a piacra ment, hogy bevásároljon. A két kis gyermek anyjuk távolléte alatt játszadozott. A két éves Ilonka az ágyon feküdt; Ferenc, a fiú pedig fölkapaszkodott egy székre s a kályha mellől levette

a gyufaskatulyát és oda ment játszadozni kis testvére mellé. Az ágyon a gyufákat meggyújtogatták s egy eldobott égő gyufaszállal aztán felgyújtották az ágynevet. Az ágy csakhamar lángba borult és füst lepte el a szobát. A kis gyermek, látva a vészélyt, levette az ágyról a leánykát. Összefogódzkodott a két csöppesség és úgy akart menekülni a szobából. Elvényszerogtak az ajtóig, ki akarták nyitni, de nem mehattak ki a szabadba, mert az ajtó zárva volt. Kovács Jánosné délből érkezett haza a piacról. A szomszédok ekkor már észrevették, hogy füst tödul ki az ablakokon. Kovácsnéval benyitottak a szobába, de már ekkor a két kis gyermek halott volt. Arera borulva találták meg őket az ajtó előtt. Kovács Jánosné ellen gondatlanságból okozott emberölés bűnétte miatt indítanak eljárást.

— **Egy délvidéki nagy cég csődje.** Mint Temesvárról jelentik, a temesvári kir. törvényszék Piffli Alajos temesvári építőbádógos cég ellen elrendelte a csődöt. A Piffli-cég az egyik legrégibb és legnagyobb bádógos cég az egész délvidéken.

— **Megégett huszárszázados.** Csakováról jelentik: Tegnap reggel Tóth István nyug. huszárszázadosot csakovai lakásán szénén égve találták. A szoba burorzata is elégett, az ágy pedig teljesen elhamvadt. Azt hiszik, hogy a szerencsétlenségnek maga Tóth volt az okozója. Minden valószínűség szerint este kissé boros állapotban ment haza és az égő cigarettával magára gyújtotta az ágat. A vizsgálat egyébként a hatóság részéről megindult, hogy a szerencsétlenség oka kideríthessék.

— **Sok a csavargó.** Ilyenkor, télvíz idején, amikor künn a szabad ég alatt a megfagyás és éhhalál fenyegeti az embert, erősen elszaporodik a városokban azoknak az embereknek a száma, akik cél nélkül, keresztül-kasul bolyongják az országot s a kikkől azt mondják, hogy hazajuk az országot. A hideg és az éhség kényszerítik őket a népesebb városokba, ahol patkánymódra árasztják el a polgárságot adománykönyörgéssükkel. Nagybecskerekben is az utóbbi időkben olyannyira megszorodott a notorius csavargók száma, hogy a rendőrség nap nap után tartott razzákat, miközben rövid három-négy nap alatt husznál több foglalkozás nélküli csavargót fogtak el és toloncoltak illetőségi helyükre.

— **Egy iskolai gyakorlatból.** Az iskolában a nándorférvári útközteről kellett gyakorlatot írni. Az egyik nebuló így kezdte a gyakorlatot:

„Hunyadi János kora reggel Nándorférvár mellett állott és utódait várta” . . .

— **Sikkasztó színhazi titkár.** A balasi rendőrség körözést adott ki Földvári Hugó, a Szakai-féle színtársulat titkára ellen. A megkeresés oka az, hogy Földvári előfizetéseket vett föl és azokat elküldötte. Földvári józan ember hírében állott, de utóbb kártyázni kezdett és áldozata lett e veszedelmes játéknak. A napokban Szabadkán járt és egy oitani kávéházban leült kártyázni. Reggelre 300 koronát vesztett el, aztán nyomtalanul elkünt. Összesen állítólag 1200 koronát sikkasztott, ami igen kellemetlen helyzetbe hozta a társulatot, amennyiben Zentáról,

ahol eddig működtek, alig tudtak eljutni új állomáshelyükre: Halasra.

— **Gépészek vizsgálja.** A gőzgépkezelők és gőzkazánfűtők vizsgálata a Temesvárott szervezett bizottság által 1906. évi február hó 10-én reggel 8 órakor a m. kir. államvasutak műhelyépületében fog megtartatni. A vonatkozó, szabályszerűen felszerelt kérvények a m. kir. iparfelügyelőséghez Temesvár (Józsefváros, Külti-tér 2. sz.) címezve, legkésőbb a megelőző napon nyújtandók be.

— **Rejtélyes holttest.** A lippai országot mentén húzódo árokban arramenő parasztek tegnapelőtt egy, a felismerhetetlenségig szétmállott emberi holttestre bukkantak. A hulláról rongyokban lefőgő ruházat csak esontvázat és huscacafatokat takart. A rejtélyes leletről értesítették a községi előjáróságot, mely az esetet a temesvári kir. ügyészségnek bejelentette. Az ügyészség erőlyes vizsgálatot indított.

— **Elveszett legyező.** A legutóbbi bursztályon valaki tévedésből elvitte dr. Szlammer Ágostonné legyezőjét. A tulajdonosnő kéri, hogy az illető a legyezőt legyen szíves neki visszaszármaztatni.

Farsangi naptár.

1906. Febr. 10. Máv. műhely alkalmazottai táncestélye.
 „ „ 17. A felső keresk. iskola Jókai-estélye.
 „ „ 24. A jótékony nőegylet gyermek-jelmeházja.
 „ „ 24. A jótékony nőegylet estélye.

Irodalom és művészet.

* **Kneisel hangversenye.** Kneisel A. hegedűművész holnapi hangversenye iránt városerte igen nagy érdeklődés nyilvánul. A künő művész — a legelőkelőbb külföldi lapok kritikáját olvasva — a párisi „Figaro” például egyenesen Sarasate és Paganini mellé állítja s így méltan tarthat a legnagyobb érdeklődésre számot. Kneisel holnapi hangversenyének műsora, mint már közöltük, a legkiválóbb és legnehezebb számokból áll s így a holnapi este, a művész világhíréről is következtetve, bizonyára olyan művelővel fog nyújtani a nagybecskereki közönségnek, amiben ritkán van része. Jegyeket folyton lehet váltani a rendes színházi Áron Mangold Lipót könyvkereskedésében.

* **A Gyakorlati Közigazgatási Könyvtár és Döntvénytár február 1-én** adott 3-ik száma egy újabb igen érdekes és tanulmányos közigazgatási monográfia kezdődik. Címe „A közigazgatási hatóságok elé utalt kihágási ügyek és az ezekben való eljárás”. Írta: Hováth Kálmán, Selmec és Bélabánya sz. kir. város rendőrfőkapitánya. A künő tollal, nagy szakavatottsággal megírt monográfia megbízható vezérfonálul szolgál a rendőri eljárás bonyodalmainak utvesztőjében. A „Földvilág” Márton Miklós szép cikket írt a határrendőrségről, főként annak történelmi vonatkozásával foglalkozik. A „Döntvénytári részben” Constantin Pál nagytapolcsányi szolgabíró szak-körökben nagy elismeréssel fogadott „Közigazgatási Repertóriumának” közlésével a munka feljött. Ezenkívül ebben a részben számos elvi jelentőségű határozat közöltetik iskolai

Ezen épületek által környezett tér volt az a hely, melyen 1848-iki mozgalmas napokban a becskereki helyőrség csapatai gyülekeztek — felállottak. A honnan kiindultak egy-egy diadalmas utra és a hova vissza-vissza tértek.

Ez a tér volt színhelye annak az ünnepségnek is, mely 1848. augusztus 2-án Kiss Ernő és csapatainak eskütétele napján lejátszódott.

A város, a vármegye előkelőségei jöttek össze e napon városunkba. Az ódon megyeház erkélyén a megye zászlói között hatalmas trikolor lengett. A vámháza, a kincstári (sóház) épület, a magánlakások zászlódíszben voltak. A vármegye főispánját, aki a kormánybiztos Vukovics Sebóval Beodráról érkezett a személyök biztonságára rendelt egy század huszár és lovasnemzetőr kíséretében, az utközben kíséretökbe szegődött urakkal egyetemben a városi főbíró üdvözölte. Dacára, hogy nap-nap után rettegésben volt városunk közönsége annyira, hogy napi foglalkozásukat is alig merték végezni, mégis e napra tömérdek nép sereglett a város főterére, amely hely volt kiszemelve az eskü tételére.

Délelőtt tíz órakor szólalt meg a vármegyháza előtt az első sorakozót jelző trombita hangja.

Az egyénenként elszállásolva volt gyalogosok és huszárok a szakaszonkénti gyülekező helyükön rég várták e jelt. A Don Miquel-ezred egyes századai egyenként vonulnak fel díszbe öltözött, csákójukon tölgyfalevelekkel, vig trombita- és dobszó mellett és a rozszant templommal szembe foglalnak állást.

Az egyes helyőrségekről is bevont huszárok is robogva vonulnak fel táncoló paripáikon; val-

laikra vetett mentéjük csak úgy röpköd utánuk. Fehér köpenyök a nyeregbe van felhajtva.

Majd az egyes századparancsnokok tartanak szemlét s azután mind a Don Miquelektől, mind a Hannover-huszároktól egy-egy század trombitakíséret mellett vonul fel a Pest-szállóval szemben levő „Mihalovics”-lak elé, ahol az ezredes irodája és az ezred zászlai voltak.

Az átvett zászlókat fenn lobogtatva vitték a sereg elére.

Alig helyezkednek el a csapatok, megérkezik az ezredparancsnok Kiss Ernő, a Hannover-huszárok ezredese, a pápai Krisztus- és a hannoveri Guelf-rönd körépkereztes vitéze, a bánáti (déli) hadsereg parancsnoka.

Érkezétre elsőnek a Don Miquelek ezredparancsnoka Vetter Antal alezredes vágatott elő, jelentést téve a gyalogság létszámáról; majd gróf Eszterházy Sándor huszár alezredes jelentését hallgatta meg s azután Kollmann százados, a tüzérség parancsnoka jelentkezett.

Ezután a nemzetőrség és honvédség parancsnokai jelentkeztek, akik, valamint a Parcsetics Zsigmond őrnagy alá rendelt szabad csapatok, mint a fényes és ünneplés aktus külső keretei a megyeháza és városháza előtti téren foglaltak állást.

Kiss Ernő ezredes a Hannover-huszárezred dísz egyenruhájában volt, mellén mesés értéket képező érdemrendjei Hoféher mént lovagolt, mely az öltözete két alapszínét és dusan aranyozott ruházatát még jobban feltüntette. Körében gyülekeztek a csapatparancsnokok, Stein és Aschermann segéd tisztjei, a nemzetőrség, honvédség és szabad csapatok fejei.

Az augusztusi tiszta kék égről forrón tüzet le a nap vakító sugarai, meleg, forraló volt

a lég, de meleg volt ekkor a sok napbarnította vitéz kebele is.

Megszólal végre az ódon templom kis harangja s ennek hangjai mellett lép ki a templomból baldachin alatt, katonai kísérettel a tábori lelkész.

A parancsnokok csapatjaikhoz vágatnak, felhangzik az ezredes harsány vezényszava, a csapatok „vigyázz”-álá: ba helyezkednek és tiszteleg a szentség előtt a bánáti hadsereg zöme s meghajolnak a szűz Máriás lobogók.

A pap kíséretével, követve az ezredparancsnok, Vukovics kormánybiztos, Karácsonyi főispán s más előkelőségektől a részére emelt satori oltárhoz lép s megkezdődik az ajtatos isteni tisztelet.

Urfelmutatásokr hangzik a kürt s eldördülnek a dísztüzek . . . majd vége az isteni tiszteletnek. Kilép satorából a pap, az ezredes elé fordul, ki dőlcgen szemben az oltárral, az istenházával, dalias alakjával, megilletődve hallgatja az isten szolgájának esküre felhívó szózatát.

Ekkor előáll a magyar állam képviselőjében Vukovics Sebó kormánybiztos s ennek előmondása mellett az ezredes jobb kezét szívére, balját az eléje tartott feszületre téve, messze hallható hangon mondja el az esküt, hogy „az Isten s annak minden szentjei s a boldogságos Szűz akként segítse, a miként a nemzet törvényes királyához, az ország alkotmányához s annak törvényeihez hű leszen!”

Eskütétele után lovára pattan s vezényszavára Assermann segéd tisztje előmondása mellett seregének minden százada egyenként mondja el azt az esküt, a melyhez utolsó lehetőségekig oly hűvek maradtak . . .

TÁVIRATOK.

A helyzet.

A miniszterelnök nyilatkozata.

Budapest, február 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Fejérváry Géza báró miniszterelnök ma nyilatkozott a Neue Freie Presse tudósítója előtt a vezérőrbizottság válaszárol.

A miniszterelnök azt mondta, hogy a vezérőrbizottságnak az a célja, hogy a közvélemény figyelmét elterelje az 1867. XII. t. c. 11-ik paragrafusáról, amely kifejezetten a király jogkörébe utalja a hadsereg vonatkozó összes intézkedéseket s azokat határozottan felségjogoknak deklarálja. Míg ez a törvény érvényben van, addig az országgyűlés a király akaratára ellen nem léphet fel követelésekkel s a királynak a magyar országgyűlés által törvénybe iktatott jogait, melyek a hadsereg vezetésére, vezényeltére és bszervezetére vonatkoznak, feltétlenül respektálni kell. Hivatkozik a miniszterelnök azonkívül az 1867-iki február 20-iki királyi kéziratára is, melyet a király a felelős miniszterium ki-nevezésekor Andrássy Gyulagróf honvédelmi miniszterhez intézett. Ebben a királyi kéziratban szintén kifejezetten felségjogoknak deklaráltatik a hadsereg intézése. A koalíció válaszában ahelyett, hogy engedékeny-nek bizonyult volna, éppen ellenkezőleg közjogi hódításokat akart tenni, mint a milyen az a kívánsága, amelylyel a királynak az alkotmány által biztosított fel-ozlató és elnapoló jogát megnyirbálni akarja.

Az ellenzéki pártok értekezlete.

Budapest, február 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) A szövetszített ellenzék vezérőrbizottsága az ellenzéki pártok együttes értekezletét előkészítendő, ma este újra értekezletet tart. A vezérőrbizottság kiáltványával fordul majd a nemzethez a harc folytatása dolgában.

A pestmegyei belkutatás utóhangjai.

Budapest, február 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Kohári Márton, volt pestvármegyei iktató, aki Laszberg főispán bevonulásakor zavargott, a főispánt s a csendőrséget sértegette, a budapesti büntető törvényszék három napi fogházra ítélte.

A szerb vámkérdés.

Budapest, február 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Belgrádból táviratozzák: A szerb vámhatóságok viselkedése egyre kellemetlenebbé válik. Sok áru a pályaudvarokon hever, a honnan nem szabad elvinni. A vámhatóságok származási bizonyítványt és a bárcáknak szerb nyelvre való fordítását követelik. A cukorbevitel tilalma következtében a cukor ára tetemesen emelkedett. A cukorkészlet mindjobban fogy.

Budapest, február 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mai belgrádi jelentések szerint a bolgár kormány előterjesztést tett amiatt, hogy a szerb kormány még mindig nem terjesztette a skuptina elé a vámuinóról szóló szerződést. Antonics szerb külügyminiszter erre azt felelte, hogy Szerbia azon fáradozik, hogy Magyarország-Ausztriával megegyezés jöjjön létre s attól fél, hogy a vámuinós szerződésnek időelőtti betérjesztésével megnehezítené a Magyarország-Ausztriával való tárgyalást.

Az orosz forrongás.

Budapest, február 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Berlinből sürgönyzik: A balti tengeri orosz tartományokban a katonai terrorizmus t-tópontjára emelkedett. Az embereket éjnek idején kiszedik ágyukból és a börtönökbe hurcolják, melyek tul vannak zsufolva foglyokkal. A kozákok és a dragonyosok levetkőztetik az embereket és véresre verik őket. Egy parasztot egy fához kötözték, fejére zsakot huztak, aztán

tiz katona rásütötte puskáját. Ezt a kegyetlenkedést végig kellett nézni a paraszt szüleinek is.

Budapest, február 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Szentpétervári jelentés szerint Bialistokban tegnap este a Sándoruton egy kocsiban felrobbant egy bomba. A kocsiban két fiatal ember ült. A robbanást valószínűleg a kocsirázás okozta. A két fiatal ember és a kocsis életét vesztette.

A francia kulturharc.

Budapest, február 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Párisból jelentik, az Elisée palotában tegnap minisztertanács volt, melyen elhatározták, hogy az egyházi vagyon leltározását minden megszakítás nélkül folytatják.

Diákok és katonák harca.

Budapest, február 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Göttingából táviratozzák: Egy idevaló korezmában a 82-ik gyalogezred egy százada megülte Vilmos császár születésnapját. Több diák is ott volt a korezmában és gunyos megjegyzésekkel kísérte a katonák mulatozását. Ebből aztán verekedés támadt a katonák és diákok között. Több diákot súlyosan megsebesítettek.

Budapesti gabonatózsdé.

Budapest, 1906. február 7.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzése.

B u z a	Kilós	100 kilogr. ára		Kilós	100 kilogr. ára	
		kor-tól	kor-ig		kor-tól	kor-ig
Tiszavidéki	76	16.75	16.95	80	17.40	17.80
Pestvidéki	75	16.35	16.80	80	17.15	17.50
Bánsági	75	16.65	17.10	80	—	—
Bácskai	75	16.75	17.05	79	—	—
Szerb	76	—	—	82	—	—

Egyéb gabonaneműk		100 kilogr. ára	
		kor-tól	kor-ig
Rozs	elsőrendű	—	—
	középmínőségű	13.40	13.60
Árpa	takarmányáru I. r.	13.20	13.40
	másodrendű	14.45	14.75
Köles	—	—	—
Zab	elsőrendű	—	—
	középmínőségű	15.20	15.40
Tengeri	belföldi	—	—
	román vagy bolgár	14.80	15.00
	cinquantin	13.35	13.85
Repcé	káposzta	—	—

Határidő-üzlet.

Budapest, február 7. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén az áruk nagyrészt változatlanok. Deli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilisra)	16.76
Buza (1906. októberre)	16.72
Rozs (áprilisra)	13.72
Tengeri (májusra)	13.86
Zab (áprilisra)	14.84

Közgazdaság.

Takarékpénztári közgyűlések.

- Február 8. A „Szárcai népbank mint részvénytársaság” közgyűlése.
- Február 11. A „Nagy-szentmiklósi népbank mint részvénytársaság” közgyűlése.
- Február 11. A „Párdányi takarékpénztár mint részvénytársaság” közgyűlése.
- Február 12. A „Nagyteremai takarékpénztár” közgyűlése.
- Február 15. Az „Ittebei takarékpénztár részvénytársaság” közgyűlése.
- Február 18. A „Módosi takarékpénztár” közgyűlése.
- Február 18. A „B-Komlósi takarékpénztár” közgyűlése.
- Február 18. A „Beodra-karlovai takaré- és előleg-szövetkezet” közgyűlése.
- Február 18. A „Beodra-karlovai önszegélyző szövetkezet” közgyűlése.
- Március 4. A „Nagybecskereki takaré- és előlegezési társulat” közgyűlése.

Dr. Brájer Lajos távollétében a szerkesztésért felelős Somfai János.

A Marcoin-féle étteremben minden csütörtökön és vasárnap
ZENE-ESTÉLY.
Konstantinovits Gyula
játszik (180—x.1)

ügyekben, a körorvos választásában, a járásorvos költségei, a magánszülésznőnek a gyakorlattól eltöltése, a bujakór gyógykezelési költségei, az övönök fizetése, a családfele közzegei adómentes-sége, a parochialis köteleken kívül állók párbér-kötelezettsége stb. tárgyában. A „Fölapon” pedig számos szakkérdésben adnak nyílt választ. A „Gyakorlati Közigazgatási Könyvtár és Döntvény-tár” előfizetési ára egész évre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona, egy óra 1 korona. Legelőszerebb az előfizetési díjakat postai utalványon a szerkesztő és kiadó: dr. Dolencez József ügyvéd, Budapest, VIII., József-körút 74. sz. a. II. em. 11. ajtó, küldeni. Mutatványszámokat szívesen küldenek az érdeklődőknek.

A „Magyar Lant” és „Zenélő Magyarországnak” testvérnapok 304 ik száma köszöntött be február hó első napjával; az első, főleg a budapesti, eseményekben gazdag évadot ismerteti, de a művelt magyarság vidéki zenei életéről sem feledkezik meg; a második pedig nem kevesebb, mint négy zeneművet hoz: a népszerű Lengyel Miska új, sikerült nótája „Huzzatok egy bánatos dalt”, De Mays dala „Nem soká, nem soká itt leszek megint” (magyar szövege Herodek Sándortól), a legszebb angol dalok ritmusában lejtő, rendkívül dallamos szerzemény; éppen ellenkezője a „Matisis” (Matichiche) című új szédületes tanc feltalálójának, Zingara M-nek táncdarabja, csupa lüktető ritmus; végül, a nagy Mozart-jubileumra éppen időszere — a „Mozart” című és jellegű gyönyörű Andante-favari, Bendel Ferenc híres cseh zenésztől, aki a rokokó nagy klasszikusának szellemét és báját a családásig hiven utánozta. A kettős zeneműfolyóirat ára negyedévre (12 szám 60 oldal modern és közkezdvet zenével) 3 korona. Egyes szám ára 1 korona. Előfizetéseket Klöckner Eda zeneműkiadó vállalatához Budapestre, (VIII. József-körút 22/24) intézendők. Az érdekes és tartalmas kettős vállalatot olvasóink meleg érdeklődésébe ajánljuk.

ESKÜDTSZÉK.

Régi harag.

Évtizedeken át esküdt ellenségei voltak egymásnak Stankov Mladen és Marcsityev Lázár szerbneuzinai lakosok, mig nem egyszer — múlt évi október hó 11-én — az ellenséges felek annyira összecaptak, hogy Marcsityev Lázár a Stankov Mladen csapásai alatt ki-szenvedett.

Szándékos emberölés vétsége címén tárgyalta ma a gyilkos ügyét a nagybecskereki kir. törvényszék mint esküdtbírószék, amely ez alkalommal következőkép alakult: Elnök dr. Polgár Sándor törvényszéki bíró, szavazóbírák: Makk József és Junga Aladár törvényszéki bírák; jegyző Goidics Miklós, ügyész dr. Boross Dzsó, védő dr. Pollák Győző. Esküdtek: Mattanovich Boldizsár, Kovács Ödön, Szladek Győző, Baumann János, Annau János, Ploczár József, Barényi Gyula, dr. Kis János, Bielek Antal, Wild Ernő, Mixich Lajos, Govrik Gusztáv; pótesküdték: Zsivanovics Gera, ifj. Bodnár János.

A megesküdtetés után elővezetik a vádlottat. Stankov Mladen, 60 éve gör. kel. vallású, szerbneuzinai lakos, vagyonos földműves, már vagy 30 esztendő óta ismert Marcsityev Lázárt, aki ugyancsak Szerbneuzinán lakott és juhözrés-sel foglalkozott. Történt egyszer, — körülbelül 25 esztendővel ezelőtt — hogy Marcsityev gazdájának a juhnyájából elveszett egy juh és ekkor Stankov állítólag azt sugta be a gazdának, hogy a juhot Marcsityev lopta el. A juh később megkerült s így kétszeres oka volt Marcsityevnek a haragra Stankov iránt, ki őt aratlanul bevadolta a gazdájánál. Ez volt az a kiinduló pont, amely később állandóan alkalmat szolgáltatott a vesző-kedésre s nem egyszer történt, hogy a két ellensé-g egymást kölcsönösen megöléssel fenyegette.

A katasztrófa múlt évi október hó 11-én reggel 8 órkor következett be. Vádolt vallomása szerint ő e napon már kora reggel pálinkazni kezdett, előbb otthon, később a neuzinai nagy-korezmában. Nyolc óra tájban már teljesen ittas-nak érezte magát s éppen utban volt hazafelé, a mikor őt ellensége az uca tulsó végéről azt kiáltotta feléje, hogy álljon meg, mert le akar számolni vele. Vádolt megállt s bevárta Marcsityevet, a ki hozzáérve, durva szitkok kíséretében egy hatalmas bottal feléje ütni készült. Vádolt az ütést karjával kivédte, majd a kezében levő kapával három csapást mért Marcsityev fejére, a ki erre összeesett. A súlyos ütések következtében eltört vádolt kapája, aki ezután a szinte nála levő ásóval folytatta az ütéseket. Összesen nyolc súlyos sebet ejtett rajta, amelyek közül két feltétlenül halál okozó volt.

Vádolt Stankov Mladen beismeri ugyan tettét, de nem érzi magát bűnösnek, mert az inkriminált időben először ittas volt, másodsor pedig önvédelemből cselekedett, mert Marcsityev volt a támadó.

Következik a tanuk kihallgatása, ami előreláthatólag igénybe veszi a mai napot, úgy hogy itelehozatalra csak holnap kerül a sor.

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.

Érvényes 1905. október hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 33 p.
Pancsováról: délután 5 óra 40 p.
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 22 p.; délután 5 óra 30 perc.
Szegedről: (motorkocsi) d. e. 9 óra 37 perc.
Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 58 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarra:

Zombolyáról, Verseczről, Alibunárról és Temesvárról: este 8 óra 05 p.
Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 28 p.
Pancsováról: reggel 8 óra 27 p.
Zombolyáról: (keskenyvágányú vonal) reggel 8 óra 23 p.; este 7 óra 05 p.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.
Szeged—Budapestre: d. e. 10 óra 10 p.; este 6 óra 46 p.
Szegedre: (motorkocsi) d. u. 1 óra.
Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Zombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 35 p.
Temesvár, Versecz, Antalfalva, Pancsova és Alibunárra: reggel 3 óra 33 p.
Zombolyára: (keskenyvágányú vonal) reggel 3 óra 58 p.; délután 5 óra 25 p.
Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délelőtt 11 óra 38 p.

Könyvelői állás

1200 korona javadalmazás, esetleges mellékjövedelem és természetbeni lakással, — betöltendő február 20-án. Megkívánatik a német és szerb nyelvnek ugy szóban, mint írásban való birása. Véglegesítés 1 évi próbaidő után. Pályázatok a „Torontálszigeti hitelszövetkezet” igazgatóságához küldendők be Torontálszigetre, febr 15-ig.

Torontálsziget, 1906. február 4-én.

Dr. Oláh Béla,

176-32

ig. elnöke.

Állandó alkalmazásra keresek egy jegyzői irnokot, aki a közigazgatás és községi ügykezelés minden ágazatában teljesen jártas és képzeti és a román nyelvet tudja. Javadalmazása havi 140 korona.

Az eddigi alkalmaztatás és képzettség igazolását kérem.

Révaufalun, 1906. évi február hó 3-án.

Czarina Szilárd,
községi jegyző.

173-33

Alibunári főszolgabirótól

125/906. szám.

169-33

Pályázati hirdetmény.

Torontálvármegye alibunári járásához tartozó Dobriczai körorvosi állás, mely körhöz Dobricza, Ilánca, Ferdinándfalva, Számos és Kismargita nagyközségek tartoznak, lemondás folytán megüresedvén, ezen állásra pályázatot hirdetek.

Kérem mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-c. 9. §-a és az 1876. évi XIV. t.-c. 143. §-ában meghatározott képesítésüket igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat hozzám folyó évi február hó 19-éig nyújtsák be.

A választást Dobriczán f. é. február 20-án d. u. 2 órakor fogom megtartani.

Ezen állás javadalmazása a következő:

1. Évi fizetés 2000 korona.
2. A községekbe való hivatalos látogatáshoz természetbeni fuvar.
3. Nappali látogatásért 40 fillér, éjjeli látogatásért 80 fillér.
4. A székhelyen, a 2985 lélekszámmal bíró Dobricza községben, a halottkémlési és husvizsgálati teendőikért szabályrendeletileg megállapított díjak.
5. Miután a dobriczai körorvos eddig vasuti orvos volt, esetleg a megválasztandó új orvost is megbizhatják a vasuti orvosi állással.

Ezen javadalmazással szemben köteles a megválasztandó orvos a községeket hetenként egyszer bejárni, az orvos-rendőri teendőket végezni, a szegényeket ingyen kezelni.

Tekintettel arra, hogy a körköz tartozó községekben a lakosság sz. rb. ajku,

a szerb nyelv birása kívánatos, s a nyelvismeret igazolandó.

A megválasztandó orvos köteles állását megválasztása után március 1-én elfoglalni és a torontálmegyei orvosi nyugdíjintézetbe belépni.

Kelt Alibunáron, 1906. évi január hó 27-én.

Radonits,
főszolgabiró.

979. szám 1906.

177-32

Versenyválasztási hirdetmény.

A központi járás utibizottság területén levő vicinális közutakon az 1906., 1907., 1908., 1909., 1910. és 1911. években eszközöndő kavics szállítás biztosítása céljából folyó évi február hó 24-ik napján d. e. 10 órakor a központi szolgabirói helyiségben zárt írásbeli ajánlatok útján nyilvános versenyválasztás fog tartatni.

Felhívtnak ennelfogva vállalkozni kívánók, hogy ajánlataikat a központi szolgabirósághoz címezve legkésőbb a kitűzött tárgyalási nap délelőtt 10 óráig nyujtsák be. A később érkezett ajánlatok, valamint a bármikor beérkezett táviratok és utóajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A benyújtott ajánlatok vissza nem vonhatók és mindegyik ajánlattevő ajánlatának beadásától számított nyolc hétig kötelezettségben marad.

A tett ajánlat vállalkozót azonnal, az utibizottságot azonban csak azon naptól fogva kötelezi, melyen azt az utibizottság elfogadja.

A szállítási szerződés és részletes feltételek a központi szolgabirói hivatalnál a szokott hivatalos órákban megtekinthetők.

Nagybecskereken, 1906. évi február hó 1-én.

Daniel Ferenc,
főszolgabiró.

Hirdetmény.

A „Magyaríttebei községi hitelszövetkezet” igazgatósága a Sztoin Dusán szerbíttebei lakos tula donát képezett 350—354. számú üzletrészjegyeket, minthogy azok ismeretlen módon elvesztek, esetleg visszaélések kikerülése végett semmiséknek jelenti ki.

Magyaríttebe, 1906. évi február 6-án.

D. Bodó Mátyás,

elnök-igazgató.

(17-11)

FELTÜNŐ UJDONSÁG.

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY

(48-104.11)

Kerestetik használt nagy
Wertheim-szekrény
és egy
tűzmentes könyvszekrény.

Cím a kiadóhivatalban.

(127-x.11)

HIRDETÉSEK

felvételnek a

„TORONTÁL” KIADÓHIVATALÁBAN